

МИЛУТИН ВУГДЕЛИЋ

ЧИЈИ ЈЕ ТО ЈЕЗИК?

SOME MORE EXAMPLES OF THE BAD LANGUAGE EXPRESSION

The author states several examples of incorrect syntactic and stylistic obstructions from our contemporary language expression in press.

Желим да овдје навођеним примјерима рђавог језичког израза у нашој штампи додам још неколико сличних да би се уочило да је крајње вријеме да се тим озбиљно позабавимо.

Са страница „Побједе“ (бројеви из октобра и новембра 1981. године) биљежимо неке примјере као илустрацију небриге о језику или, боље речено, злоупотребе ријечи. Ево тих примјера:

„Велики удно у акцији узели су млади, пионири, ученици и омладинци, континуирано су током читаве године разноликим и богатим садржајима водили акцију“.

„Обавезни смо да увоз смањимо на минималне неопходности и оријентишемо се ка домаћем“.

„Спорији раст цијена предвиђен је за сто одсто у идућој у односу на ову годину“.

„Рјешење је нађено у скраћивању минутаже овог програмског блока. Није се дакле ишло на промјену концепта садржине, па је неко вријеме ова емисија трајала час и по, а посљедње недјеље само сат“.

„Омладински аматерски хор који заједно са дјечјим хором сачињава вокалну продукцију музичке продукције Радио-Телевизије Титоград са осталим ансамблима дијели многе проблеме са којима се овај ООУР већ дуго сукобљава . . . Репертоар је саввим неизграђен“.

„Ове године није прављен глобални биланс потреба“.

И даље: „Инвестиције у функцији развоја“, „опскрбљивање културним програмом“, „иницијатива би могла да се угради“,

„осмислити будући рад Центра јер је постало очигледно да су се временом наметнуле неке нове обавезе“.

Затим: „доходак се спушта у базу“, „инвестициона средства се улажу“, „затвара се конструкција финансирања“, „иде се у изградњу друге фазе...“, „изучавају се моменти који могу значити уштеде“, „изграђују се кооперативни центри откупних станица“, „изводе се пројекти“, „договарају се нове форме сарадње“, „писана ријеч оживљава текстовним читањем глумаца“, „зацртавају се мјере економске стабилизације“, „врши се активност“, „утврђује се иницијална листа могућих кандидата“, „кооперативно се удружују рад и средства“, „развој се одвија“, „књиге физички обрађују“, „нацрт резолуције није довољно конкретан и мора се прецизније дефинисати и орочити, мора да садржи комплетан систем подстицања смјера“, „предложено је да се иде са диференцираном стопом раста буџетских средстава“ итд, итд. Примјера је напретек.

Какав је то језик, чији је то језик, и коме је он намијењен?

Сигурно, народни није. Зар смо толико изневјерили Вука? Зар смо створили такву језичку баријеру између њега и творца ове језичке збрке, као што је прије Вука постојала баријера између оних „учених“, који су говорили и писали на славјано-серпском, и народа?

Да ли овакав језички израз значи обogaћивање нашег савременог језика и да ли је то допринос његовом развоју?

На та питања лингвисти би морали да што прије одговоре, да гласно и јасно кажу своју мериторну ријеч, да енергично устану против изопачавања народног језика, у свијету познатог по својој љепоти и богатству израза.

Нијесам језички конзервативац, али ни језички актробата и еквилибрист, јер је познато да велике промјене у свим областима живота нашег друштва утичу на развој језика, који је жив организам, па се стално развија и обogaћује. За нове појмове траже се нове ријечи. Али, јављају се помодне ријечи, којима се језик осиромашава. Пренебрегавају се језички закони и јавља обезличени говорни израз. Обиље ријечи претвара се у сиромаштво мисли. Ту је, како је давно примијењено, ријечима пространо, а мислима тијесно, умјесто да буде обратно. Конфучије има једну мудру поуку: ко је постојан, једноставан и шкрт у ријечима, није далеко од врлине.

Поучно је и овом приликом подсетити на ријечи Ива Андрића у вези с језиком и стилем. У једном разговору с новинарима, 1949. године, рекао је и ово:

„У низу криза које су настале послје Вука и данас је пред нама једна мала криза. Наша криза састоји се у томе да на неки начин превазиђемо Вука, оставши му вјерни. Наша криза у стилском погледу је у томе што је нама тај језик узак, што ми за нове појмове морамо тражити нове ријечи, нове стилске обрте, а да при томе не изневјеримо Вука, јер се са тог темеља, са

те основе, силазити не смије, јер тамо даље настаје анархија и неред“.

И даље: „То је инфлација ријечи. И по закону инфлације, што их је више, мање вриједе и мање остављају утисак на читаоца“.

Темељи језичке културе постављају се у школи, али и штампа, радио и телевизија имају велики значај за њено изграђивање. То значи да наставници и новинари имају велику одговорност за чистоту језика. Чини се, пак, да ни у школи, ни у штампи, ни у емисијама радија и телевизије однос према језику није онакав какав би морао бити. У средњим школама, на примјер, запостављена је настава савременог језика, а у редакцијама ова брига пада на ријетке лекторе. У таквој ситуацији отворена су врата конференцијашком, административно-бирокуратском језику и у листовима и емисијама радија и телевизије.

Како томе стати на пут?

Морао би, чини се, и у Црној Гори постојати институт за језик, а док он не буде основан, требало би да постоји неко друштвено тијело које би се бавило питањима језика и указивало на случајеве његовог изопачавања.

PROBLEMS OF THE CONTEMPORARY LANGUAGE EXPRESSION
IN MONTENEGRO

S u m m a r y

In the organization of the Board for Language of the Montenegrin Academy of Sciences and Arts, on February 5, 1982, a discussion was arranged on the topic PROBLEMS OF THE CONTEMPORARY LANGUAGE EXPRESSION IN MONTENEGRO. The participants were: Dragomir Vujičić, Ph. D. (On regularity, culture and cherishing the language expression), Radoje Simić, Ph. D. (Language, culture and its norm), Branislav Ostojić, Ph. D. (A view of our everyday language), academician Čedo Vuković (On the language crossroads), Branislav Milatović, M. A. (Culture of the language expression in schools and in mass media), Veljko Mićović (Some observations of applied linguistics and of the use of foreign words), Milutin Vugdelić (Whose Language is it?), Stanka Vukmanović (Some influences on the language of elementary school pupils).

They have reviewed many particulars which affect the language expression and which make it poorer. It is pointed out that one should plan the observation, analysis and study of the contemporary language expression in schools, in publications, on the radio and television, in everyday communications. Those tasks should be included in the programme of the Board for Language of the Montenegrin Academy of Sciences and Arts and in the corresponding institutions. It would be necessary to take into scientific and professional consideration the language of textbooks which are used in Montenegro and to establish language columns in newspapers and magazines and to observe carefully everything happening in this cultural sphere.